

Билла ва жамият

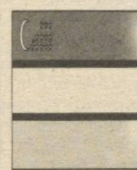
10
сон

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик
куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

пайшанба кунлари чиқади 1997 йил март

— ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР КҮМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ — Баҳоси эркин нарҳда

Мунис ва меҳрибон онажсонлар, муҳтарам опа-сингиллар! Сизларни баҳор ва ғўзаллик байрами билан қутлаймиз!

● Ўзбекистон Республикасининг Олий мажлисида «Инсон ҳуқуқларини амалга оширишнинг қонунчилик асослари» мавзусида илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

● Республика Вазирлар Маҳкамаси «Жаҳон адабиети» журналинини ташкил этиш тўғрисида» қарор қабул қилди.

● Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонднинг навбатдан ташқари конференцияси бўлди.

● Навруз умумхалқ байрамига тайёргарлик қуриш ва уни ўтказиш республика таъкилий кўмитасининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, мазкур кўмита раиси И. Журабеков бошқарди.

● Тошкент шаҳрини қайта қуриш ва уни таъмирлашни мувофиқлаштириш ва бу борада назорат ўрнатиш бўйича республика комиссиясининг навбатдаги мажлисида Тошкент шаҳрини 1997 йилда таъмирлаш ва қайта қуришни давом эттириш масалалари муҳокама этилди.

● Ўзбекистон Республикаси Марказий Банки яқинда ташкил этилган Ўзбекистон-Корея «ЎзДЭУбанк» қўшма банкига банк операциялари ўтказиш учун рухсатнома — лицензия берди.

● Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасида республика ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларининг кенгайтирилган мувофиқлаштирувчи кенгашининг йиғилиши бўлди.

● Тошкент вилоятининг Тўйтепа шаҳрида Республика Президенти девони ҳузуридаги назорат инспекциясининг Президент фармонлари ва Вазирлар Маҳкамаси қарорлари ижросининг назоратини ташкил этиш масалаларига бағишланган ҳудудий семинар-кенгаши бўлиб ўтди.

● Словакиянинг «Яс» ҳисдорлик жамияти Ўзбекистонда ўз ваколатхонасини очди. «Яс» бизга кўпроқ «Цебо» номи билан маълум бўлган машҳур фирманинг меросхуридир.

ЎЗА ва республика матбуоти хабарлари асосида тайёрланди

Республика хотин-қизларининг I-конференцияси олдидан

ИСЛОҲОТ ВА АЁЛЛАР

Тирикликни хотин-қизларсиз тасаввур этиб бўлмагани каби бугунги узғаришлар, туб ислохотлар палласини ҳам уларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Сурхондарё вилоят хотин-қизлар қўмитасининг бўлиб ўтган I-конференциясида ҳам бу нарса алоҳида уз ифодасини топти.

Конференцияда вилоят хотин-қизлар қўмитаси раиси Шарофат Норбоева сўнги беш йиллик фаолият ҳусусида маъруза қилди. Маърузачи қўмита ҳузуридаги комиссиялар, уюшмалар фаолияти, маънавий ва маърифат, соғлом авлод тарбияси борасида амалга оширилаётган ишларга атрофлича тўхталиб ўтди. Айтиш керакки, ижтимоий ҳаётда хотин-қизларнинг фаоллигини ошириш юзасидан сезиларли ишлар қилинаптир. Чунончи вилоятда «Аёл ва бизнес», «Аёл ва саломатлик», «Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш» мавзуларида ўтказилган семинар-кеңашлар катта қизиқиш ҳосил қилди.

Бугунги аёл, бугунги она тadbirkor, пишиқ ва тежамкор бўлмаслиги мумкин эмас. Шу мақсадда Сурхон воҳасидаги тadbirkor аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида олти миллион сум кредит ажратилди. Ажратилган маблағ, шубҳасизки, жойини топади ва ишбилармон аёлларнинг ақл билан иш юритишларига катта туртки бўлади.

Маъруза юзасидан бўлган музокараларда туманлар хотин-қизлар қўмитаси раислари, тadbirkor ва жамоатчи хотин-қизлар уз фикрларини билдиришди. Вилоят хотин-қизлар қўмитасининг ҳисобот давридаги фаолияти қониқарли деб баҳоланди.

Сўнгра кун тартибига биноан қўмита аъзолари, раёсат аъзолари, қўмита раиси, тафтиш комиссиясини сайлаш масалалари қўрилди. Вилоят хотин-қизлар қўмитаси раислиги вазифасига бир овоздан Ш. Норбоева сайланди.

Конференция сўнида «Қўшни Афғонистон ва Тожикистон давлатлари оналарига, аёлларига вилоят хотин-қизлар қўмитаси I-конференцияси қатнашчиларининг мурожаати» қабул қилинди.

Махмуд АБУЛҒАЙЗ,
Сурхондарё вилояти

ПУЛИНГ БЎЛСА ХАЛТАДА

Бугунги кунда дунёда ойлик маоши, рекламадан тушадиган пуллар, ҳомийларнинг рағбатлантирувчи мукофотлари — ҳаммасини қўшиб ҳисоблаганда йилга бир миллион доллардан зиёд пул топувчи спортчилар сонини уч минг нафардан ошади. Масалан, ўтган йили боксчи Леннокс Льюс 10,5 миллион фунт стерлинг ишлади. NBIning ёрқин юлдузларидан бири Шакил О'Нил эса «Лос-Анжелес Лейкерс» клубидан йилга 17,1 миллион доллар маош олади. Бу ҳисобга рекламадан келадиган даромадлар қўшилмаган.

Оланда гап кўп

ЖУРНАЛИСТДАН ДАРАК ЙЎҚ

Грознийдан берилган хабарларда айтилишича, шу кунларда Чеченистон ҳудудида чет эл ва республика фуқароларини гаровга олиб, пуллаш билан шугулланиб келган гуруҳ қўлга туширилган. Италиялик журналист Мауро Галлагани тақдири эса ҳозирча номаълум. Чеченистон ички ишлар вазирлиги айтишича, унинг раҳбарлигидаги ташкилот ўғирлаб кетилган италиялик журналист ҳақида ҳеч қандай маълумотга эга эмас.

АЛБАНИЯДА ИСЁН

Молиявий моҳаролар бу мамлакатда қўтилмаганда қуролли тўқнашувларни келтириб чиқарди. Уз шах-

сий омонат пулларидан ажралиб қолган юз минглаб албанияликлар ҳукумат қўшинлари билан очикча курашга чоғланган. Мамлакатдаги ҳукуматга қарши муҳолиф кучлар бундай шароитда фаоллашган. Энг сўнги хабарларга қура, қуролланган исёнчиларга қарши Геракастр ва Влёра шаҳарларига танклар ва бошқа оғир ҳарбий аслаҳалар билан қуролланган қўшинлар киришган. Тўқнашув чоғида ҳалок бўлган ва талофат қўрганлар бор.

ТАБИЙ ОҒАТ ОҚИБАТИ

Эроннинг шимоли-ғарбида руй берган кучли зилзила оқибатида унлаб қишлоқлар ер билан яксон бўлди, юзлаб одамлар тупроқ тагида қолиб кетди. Об-ҳавонинг ноқулайлиги туфайли табиий оғат юз берган ҳудудларда қўтқа-

О, бу кун қайси бир ёшнинг ёдидан чиқади. Ҳис-ҳаяжонга тулган юрак потирлайди, хонанданинг завқли хониши, яқинларининг олиқ-шарни мавжиди келин-куёв гуё бир жуфт оқ қабутардек сузиб бориб, бирдан тўхтади. Рунараларида атлас куйлак, ироқи дўши кийиб тантанавор турган ЗАГС мудири.

— Шу бугун, шу соатдан бошлаб Сиз энди оила аталмиш муқаддас қўрғоннинг со-

— Туйларда ичкилик бўлмаса, дейман. Негаки, ёш-яланг ичиб олиб, баъзан яхши ният билан бошланган туйларнинг тахири чиққан пайтлар ҳам бўлиб туради. Никоҳ туйларида келинчақларнинг кийимларига разм соламан. Бошида аллақимдан қолган оқ чамбарак, қўлида оқ қўлқоп... ахир ўзимизнинг миллий либослар қани? Келинлик олами — сеҳрли олам. Ҳарир пардаларда, миллий кийим кийиб келинса, бун-

ота-она бунча шошмаса?

Никоҳдан утиш учун ариза берган ёшлар, айниқса, қизларга «қасрда ишлайсиз?» деб берган саволимга қўшинча «ҳеч қасрда» деган жавобни оламан.

Туманда аввалги йилларга нисбатан суд қарори билан ажралиш тобора камаймоқда. Кўпроқ синаб-синамай, суриштирмай, шошилиб бўлган никоҳ мурт бўлиб чиқмоқда. 1996 йилда фақат 2 та ажралиш бўлди, фарзандсизлик туфайли.

Стеллаҳоним уз ишини пухта билади, бировга ҳам ниҳоятда эринмай тушунтиради. ЗАГС мудири бўлиш — бу кишидан улкан масъулиятни талаб этади. Ёшларга бахт тилайдиган, уларга маслаҳат берадиган, насихат қиладиган масъулиятли ишнинг бошида туриш учун шу кишининг маънавий ҳаққи бўлиши керак.

Беш фарзанд, ун бир неваранинг бувисигина эмас, Қизилтепадаги барча хонанданиннг энг азиз, яқин киши-си бўлиб қолган Стеллаҳоним Акромова ана шундай инсонлардан бири.

Қўтби НОСИР қизи,
Навоий вилояти

БАХТ ТИЛАШ МАСЪУЛИЯТИ

ҳибисизлар... Сизга бахт ёр бўлсин, соғ бўлинг, ота-онангиз роҳатингизни курсин.

Стелла Акрамова нечанчи бор айтаётган экан икки ёшга бу оташ тўла сўзларини! Халқ маорифи аълочиси, меҳнат фахрийси Стелла опани Қизилтепада ёшу қари бари беш қўлдек билади. Стелла опа деганда йигитлар узларини бир унглаб оладилар, хотин-қизлар саволларига жавоб олишга шошиладилар.

— Исмнингизни ким қўйган? — деб сурайман ундан.

— Онам рус тили ўқитувчиси бўлган. Бир поляк ёзувчисининг асарини қизиқиб ўқиган. Бош қаҳрамонининг номи Стелла экан. Эсон-омон қутулсам, қиз бўлса исминини Стелла қўяман, деган экан. Аммо халқ орасида Шахрибону деган номим ҳам бор, — дейди қўлиб мудири.

Стеллаҳонимнинг туйлар ҳақидаги фикрини билгим келди.

дан чиройлиси бўлмаса керак. Лекин, айтганингиз билан, бири-бирдан қоламанми, деб европача кийинишга зўр беришди.

— Баъзи ёшлар никоҳдан утиш учун ариза тўлдиришни ҳам билмайдилар, — деб суҳбатимизни давом эттиради опа, — ҳатто неча ёшда никоҳдан утиш керак, синов муддати қачонгача деган саволларга жавоб ҳам беролмайдилар. Шунда жуда хафа бўлиб кетаман. Ҳали она сути оғзидан кетмаган қизни эрга беришга

риш ишларини жадаллаштиришнинг имкони бўлмаёттир. Эрон ҳукумати биринчи ёрдам сифатида жабр қўрганлар учун бир миллион доллар ажратди. Зилзила қулами кенглиги шундан ҳам билинадики, ҳукумат халқаро жамоатчиликка табиий оғат оқибатларини бартараф этишда ёрдам сураб мурожаат қилди.

ЯНГИ ХАЛҚАРО МАРКАЗ

Миср Араб Республикаси пойтахтида террорчиликка қарши кураш халқаро маркази ташкил этиладиган бўлди.

Бу ташкилот зиммасига террорчилик билан боғлиқ хабар ва маълумотларни йиғиш ва узаро алмашиш, урганиш ҳамда қарши кураш юзасидан йўл-йўриқ курсатиш каби вазифалар юкланади.

Марказ фаолиятида уттиздан ортиқ мамлакат экспертлари иштирок этади, дейилди бу ҳақда берилган хабарларда.

ЧАНГАЛЗОРНИ ҚЎМСАЁТГАНЛАР

Перу пойтахти Лима шаҳридаги япон элчихонасини босиб олган ва унлаб кишиларни гаровга ушлаб турган террорчилар уз талабларида ҳали қаттиқ туришибди. Улар «Тупа Камарру» инқилобчи гуруҳининг 1500 аъзосини қамолдан озод қилишни талаб этишаёттир. Ҳукуматнинг хоҳлашган давлатга жунаб ке-

тишларига шароит яратиб бериш ҳақидаги таклифини террорчилар рад этишди. Улар Перунинг одам оёғи етмас чангалзорларга бориб олишгагина рози. Музокараларда ҳали бир қарорга келингани йўқ.

СУД ЖАРАЁНИ БОШЛАНДИ

Грузия пойтахти Тбилиси шаҳрида собиқ президент марҳум З. Гамсахурдия тарафдорлари устидан суд жараёни бошланди. Улар давлат раҳбариятидаги юқори лавозимларда ўтирган кишиларга, жумладан, президент Э. Шеварднадзегача ҳам қасд қилишда айбланишмоқда. Маълумотларга қараганда, суд жиноятчиларга қўйилган айбларни тасдиқловчи муҳим факт ва ҳужжатларга эга.

АЁЛ ДУНЁНИ ТЕБРАТАР

ТЭТЧЕРГА ҚИЁСЛАНГАН ХОНИМ

Аёл кишининг сиёсатга аралашуви... деган иккиликни пайдо бўлади кўпчилигимизда. Жумладан, Рафидах Азиз бу лавозимни эгаллаганида ҳам шу янглик қарашлар йўқ эмас эди. У эса бундай шаъма ва кесатикларга «тури, бу борада аёл ва эркекнинг бир-биридан фарқи равишда узурни, йули бор. Бироқ бу аёллар ожиза, қўли калта дегани эмас-да», дея ҳазил аралаш жавоб қиладди.

52 ёшли бу хоним ҳозирда Малайзия халқаро савдо ва саноат вазири лавозимини эгаллаётди. Ишбилармонлиги, қатъиятчилиги халқаро майдонда нуфузининг ошишига сабаб бўлмоқда.

Хатто Малайзия Бош вазири Махатхур Мухаммад Рафидах Азизнинг сиёсий нуфузини Маргарет Тэтчерга қиёслади.

Бу лавозимга тайинланганига ҳеч қанча бўлмай, Рафидах хоним Малайзиянинг экспорт маҳсулотлари даражасини ошириди. Ривожланган давлатлар билан иқ-

тисодий ҳамкорликлар куламини кенгайтирди.

1993 йилда мамлакатларнинг Сизтлда бўлиб ўтган олий даражадаги учрашувида Малайзиянинг Шарқий Осиё иқтисодий фракцион гуруҳини тўзиш ҳақидаги таклифига АҚШ эътироз билдирди. Аммо ушбу таклифнинг ташаббускори бўлган Рафидах Азиз билдирилаган эътирозларга зарба берди.

Малайзия миллий университети лектори Норани Оғман Рафидах хонимнинг чуқур мушоҳада билан ишловлар йулида фаолият курсатгани халқ ишончини оқлатганидан дея баҳолади. Кўпчилик мутахассислар эса Рафидах Азизнинг мамлакат олдида хизматлари беқиёс эканлигини, бироқ хизматига яраша рағбатлан-тирилмаётганини эътироф этишадир.

Бошқа бир гуруҳ сиёсатдонлар Бош вазири уринбосарлигига арзийдиган аёл, дея гапиришмоқда Рафидах Азиз ҳақида.

Сафар АЛИ

Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Европа ҳудудий бюроси ҳамда Би-Би-Си Бутунжаҳон хизмати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан ҳамкорликда оммавий ахборот воситалари ходимлари учун «Соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш (Би-Би-Си лойиҳаси)» номли семинар ўтказди. БССТнинг Европа ҳудудий бюроси вакили, доктор Ф. Алфел,

СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ

Би-Би-Си ходими Ж. Друм хоним, БССТнинг Ўзбекистондаги вакили Р. Янсуловлар «Соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш» номли лойиҳанинг аҳамияти, уни амалга оширишда, ичкиликбозлик, кашақчилик, тўғри овқатланмаслик, кам ҳаракатликка барҳам беришда оммавий ахборот воситаларининг урни ва ролига тўхталиб ўтишди.

Семинар турли савол-жавоблар, қизиқарли йилларга бой, жонли тарзда ўтди. Унинг якунида журналистларга ушбу лойиҳада иштирок этиш, уни оммавий ахборот воситалари орқали тарғиб қилиш ҳуқуқини берувчи сертификатлар топширилди.

Ўз мухбиримиз

Қисқа сатрларда

ИШТИЁҚ КУЧЛИ БЎЛСА

Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек туманидаги 18-мактабда ўзбек тилини ўқитишга алоҳида эътибор берилмоқда. Фан ўқитувчилари К. Шакарба, Д. Содиқова, Л. Магдиевалар русийзабон ўқувчиларга ўзбек тилига ҳурмат, уни урганишга иштиёқ ва ҳавас уйғота олганлар. Шунинг учун шаҳардаги рус мактабларида ўзбек тилини ўқитишни янада яхшилашга бағишланган «Алишер Навоий — Навоийхонлик» номли семинар айнан шу билим даргоҳида ўтказилди. Турли мактаблардан келган 63 ўқувчи ўз тажрибалари билан ўртоқлашди, 18-мактаб ўзбек тили ўқитувчиларининг очик дарсларини кўзатиб, юқори баҳо беришди. Айниқса, ўқувчилар ўзбек тилига, халқига ва тарихига чуқур ҳурматларини намоён этишди.

Саида ШАРИПОВА

Жарқургон туманидаги Қизилмозор суқмоқларида 22—23 феврал кунлари спортнинг мотопойга тури бўйича республика биринчилиги учун саралаш босқичи ва Меҳнат Қаҳрамони Норали Боймуродов хотира соврини учун навбатдаги анъанавий мусобақа бўлиб ўтди. Мамлакатимизнинг турли шаҳар ва вилоятларидан иштирок этган 150 нафардан

ҚИЗИЛМОЗОР ПОЙТАЛАРИ

ортиқ энг кучли пойгачилар ўзларининг нималарга қодир эканликларини намоён этишди.

Мотори турли хил қувватга эга бўлган мотопойгачлар пойгасида Жарқургон туманидаги Норали Боймуродов номли жамоа ҳужалиги спортчиси Лочин Уринов, «Зарафшон» командасидан С. Сувор, Ю. Зинянов, Г. Недюгов, А. Воҳидов, Тошкент вилоятидан А. Аскарин каби пойгачилар голиб чиқилди.

Табиики, Қизилмозор қирларидаги мотопойгада зафар қутанлар қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

Ўз мухбиримиз

ҚИЗИЛ ОЛМА, СИМОБ ВА БОШҚАЛАР

Тарихий манбаларнинг далолат беришича, бундан тўрт минг йил илгари ҳам аёллар исталмаган ҳомиланинг олдини олиш учун турли хил воситалардан фойдаланишган экан. Масалан, хитойлик аёллар шу мақсадда оз миқдорда симоб ютишган. Мексикада маълум бир ёввойи ўтларнинг қайнатмиси ҳомиладан сақловчи энг яхши восита ҳисобланган ва ҳоказо.

Аччиқтош

ҲОЙДАСИ ҲАМ ҲАРОМКУ!

Ҳозир қай бир хусусий фирма дуко-нига кирманг, пештахталарни мамлакатимизда ва хорижда ишлаб чиқарилган, урис подшоҳларининг ва «со-биқ дохйимиз»нинг исмлари билан номланган ароқлар безатиб турганини куриш мумкин. Бозорлардаги йигитларимиз эса «мана, ароқнинг зўри узимизда», деб савдоларини қизитишадилар. Бирон нима дегудек бўлсангиз, «ишинг нима» дейишди ёки тирикчиликни руқаб қилишди. Наҳотки кунингиз ароқ, вино сотиб тирикчилик қилишга қолган бўлса? Савдода сотса бўладиган, одамлар учун фойдали нарсалар ҳам сон мингта-ку, ахир! Нега ушаларни сотмайсиз? Биламан, ароқнинг бозори чаққон, фойдаси ҳам кўпроқ. Лекин уша фойда ароқнинг узи каби ҳаром-ку! ДАН ходимларининг айтишича, Ўзбекистонда содир бўлаётган автохалокатларнинг асосий сабабларидан бири маст ҳолда автоулов бошқариш экан. Шунинг оқибатида юзлаб одамлар ҳаётдан куз юмапти, ногирон бўлиб қолапти. Бу эса ароқ (огу)фурушларни ташвишга солмаётгани ачинарли.

Пайғамбаримиз Мухаммад Расулulloх ўз Ҳадиси муборақларида шундай деганлар: «Ароқдан сақлангилар, чунки у барча ёмонликларнинг қалитидир». Бу ҳадисга мисол тариқасида бир ривоятни эсладим. Ривоят қи-

лишларича, утган замонларда куну тун тинмай Оллоҳга ибодат билан яшайдиган бир йигитга ёвуз бир хотиннинг кўнгли тушиб қолади ва жориясини у йигитнинг олди юборади. Жория ҳам йигитни ҳийла—найранг билан олиб кетади. Улар ёвуз хотиннинг уйига келишгач, йигитни ичкарига олиб кириди. Хонама хона ичкарига киришган сайин жория эшикларни маҳкамлаб ёпиб боради. Ва ниҳоят хотиннинг хонасига киришди. У йигитга шундай шарт қўяди: «Ёки мен билан яқинлик қиласан, ё бу болани улдирасан, ёҳуд манови косалардаги хамр(ароқ)ни ичасан, ёки қичкириб сени расво қиламан». Йигит «зино қилгандан, одам улдиргандан кура хамр ичганим маъқул», дейди. Йигит икки хамр ичиб маст бўлиб, хотин билан зино қиладди ва болани ҳам улдиради.

Бундай мисолларни истаганча давом эттириш мумкин. Лекин қизимизнинг очилиши, ҳалол билан ҳаромни фарқлаб олишимиз қийин бўлапти.

Мадамин Аҳмаджон ўғли
ИСЛОМЖОН,
Марғилон шаҳри

ЖЕЖЕТА А ЖЕЖЕТА ДУЖЕ...

Чол-кампир урик дарахтининг соя-сига қурилган сўрига утириб ноңушта қилишга чоғланган эди-ки, куча эшик очилиб юз-қўзлари гамгин Маъмураҳон кириб келди. У ота-онаси билан куришаркан, узини тўтмай йинглаб юборди. Душман кунгил, деганларидек ота-онаси не хаёлларга борди шу бир лаҳзада.

— Ҳа, она қизим, тинчликми, тани-жонинг соғми, навараларим омонми? Нима гап? — дея зўрга суради онаси.

Қиз пиёладаги чойдан бир хуплаб:

— Онажон, худога шукур, ҳаммамиз тинч, соғ-омонмиз. Лекин... лекин...

— Нима лекин, гапирақол болам, онангни кўрқитма, жоним қизим.

— Куёвингиз хунук хабар топиб келдилар. Анови урис хотинлари рақ касал экан, уша улиб қопти.

— Вой, болам-а, ахир бу Оллоҳни иродаси...

— Йўқ онажон, гап бошқа еқда, биласизми, ундан ҳам уч угиллари бор экан. Энди улар кимга қолади.

— Сенга-да, — деди она қизига тикилиб, — е сен туриб детдомга топширсинми болаларни, уят бўлади-я!

— Вой, ойижон, нималар деяпсиз. Ахир узимнинг уч углим, бир қизим бўлса, қандоқ эплайман.

— Ҳеч ташвишланма, аввали худо, қолаверса биз бормиз, ташлаб қуймаймиз. Уруш вақтида бизнинг ўзбеклар қанча-қанча болаларни бағрига олган. Бу болалар эса бегона эмас, эрингники-ку.

Маъмура индаёлмаб қолди. Бошини қуйи солганча дастурмолини гижимлаб утираркан, қўзларидан тинмай ёш оқарди. Кейин у аста онасига қаради-да:

— Майли, мен борай бўлмаса, кутиб утиргандирлар, бирон маслаҳат олиб келгин, деб юборгандилар куёвингиз.

Онаҳон фотиҳа ўқиб, қизига руҳ-сат бераркан:

— Кўнглингни кенг қил, қизим. Биласан-ку, кенгта кенг дунё, дейишади, — деб қўйди.

Назифа АҚРАМОВА,
Юнусобод тумани

— Қара, баҳор келибди, қўзичоғим.

КИПРИГИДА ТОГ БОР АЁЛНИНГ...

(бадиҳа)

Аёл — сирли хилқат. Аёл — муъжиза. Оламнинг дардини кипригида кутармоққа қодирдир у. Гоҳ эса... Нозик қалби капалак қанотидан учган эпкинга ҳам дош беролмайди. Табиат аёлни шундай яратган. Сиз унинг қалб дунёсига кирмоқ булсангиз, аввало уни англаг. Бу осон эмас. Қачондир сиз аёлни англаб етолсангиз, энг мукаммал юракни кашф этган буласиз.

Сиз шундай қила олармидингиз?

Мен шундай қила олармидим?!

...Бир куни мен аёлнинг кунгил даричасидан муралардим. Эшигини чертиб ичкарига кирдим. У ерда узоқ қолиб кетдим. Сунг яшадим унда — юз йил... Лекин, англаганларим жуда оз бўлди. Ёзганларимга атиги биттагина қоғоз тўлди. Кейин... Бир ҳақиқатни ич-ичдан тан олдим: бу еру оламда ҳар бир аёл узини узи кашф этиб яшаркан!

Баҳор... Боғларга оқ бодроқ сочилиди. Боғлар аёлни чорлади. Ғунчалар аёлнинг соҳига безак бўлди. Пушти гулларни ҳидлаб, аёлнинг юзлари пуштиранг бўлди. Чечаклар сирларини унга шивирладилар. Аёл ҳар галгидек бу

кукламни ҳам узиники қилиб олди. Уни суйди, эркалади. Узини шу баҳорга менгзиди. «Бу менинг баҳорим» деди уз-узига. Сездик, у асли баҳорга ухшайди, баҳор эса унга...

Сунг у севди, севилди. Кунлари шомга, шомлари тонгга уланди. Оҳ чекди, шеър битди. У ёзган ғазал булбул лаҳзасида гуллар ёноғига тукилди. Гулнинг ёноғи куйди. Сунг у ғазал яна аёлнинг юрагига қайтди. Юракдан макон топди. Шу ғазал офтобга айланиб, аёлнинг кунглини ёритди. Аёл куйлади. Мен унинг сирли овозидан таъсирландим. Шу қадар таъсирландимки, менинг-да юрагимга кушиқ инди. Уни кушларга айтдим, кушлар жур бўлди. Шамолга айтдим, шамол узоқларга олиб учди. Тоғларга айтдим, тоғлар нуради. Дарёга айтдим, сувлари томчи бўлди. Бирок... Қўшигим Ёрга етиб бормади. Ёр жуда олисдаиди. Сунг қўшигимни руҳимга жойладим, руҳимни Ёр томон узатдим. У дарёлардан утди, тоғлардан утди. Ёрнинг суврати кушиққа жойланди. Кушиқ дунёга айланди, мен куйлайвердим...

— Умид, сен бунча яхши кўрасан, аёлни? — дедим.

Мени аёл дунёга келтирган, — деди умид.

— Ҳаёт, сен нечун севасан, аёлни? — дедим.

— Мен ҳам аёл фарзандиман, — деди ҳаёт.

— Сен-чи, сен кимни купроқ суясан, — сурадим аёлдан.

— Мен фарзандим, жигаргушамни ҳар недан купроқ суясан, — деди у.

— Сен кимга купроқ ишонасан? — сурадим яна.

— Танграмга, — деди у.

— Кимдан умидвор буласан? — дедим.

— Танграмдан...

— Сен ундан нени сурайсан? — дедим.

— Фарзандимнинг умрини!

Аёл бир куни туш қурди. Олча дарахтлари қийғос гуллаган боғда юрганмиш. Нафис, оч пушти гуллар куш ис таратиб унинг сочларига кунар, сунг оёқлари остига тукиларкан. Борлиқ оппоқ гул... У эса гоҳ у дарахтга, гоҳ бу дарахтга қараб югурар, худди қордек ёғилаётган гулларга қўлларини чўзиб севиначкан. Бирдан... Иккала қўли қанотга айланибдию, уча бошлабди. Оппоқ гуллаган олчазор боғ устида узоқ учибди. Худди болалигида орзу қилгани

дек...

Уйғониб кетди.

Ҳозиргина қурган тушини янаям соғинди. Кунгли орзиқди. Учгиси келди. Ҳаёлан учди, учаверди. Осмон қанчалар гузал, тип-тиник, бештавиш, бегубор. Учашиб, паства қаради. Боши айланди. Тоғлар, дарёлар, боғлар уни чорладилар. Кичкина гушаси, чорбоғи узига чорлади уни. Болажонлари жажжи қўлчаларини силкиб, уни чорладилар. Аёл шунда англадики, шуларнинг бариси унга юкуниб яшайди. Ва тушундики, аёلسиз уларнинг холи танг... Аёлнинг кукси тоғ бўлди, кузлари дарё бўлди, кунгли боғ бўлди, руҳи гулзорга айланди, ерга қайтиб тушди. Шу бир лаҳзада Ёрни жуда-жуда соғинди!

Демишлар: «Агар дунёда биргина аёл қолса ҳам, у ҳақда нимадир янги гап айтиш мумкин!»

Муҳтарам Аёл! Кипригида тоғни кутариб яшаётган эй, нозик жон! Сен ҳақингда ҳар

куни, ҳар соатда, ҳар лаҳзада янги гап айтгим келади. Лекин бурунроқ ул гапни юлдузлар айтди, булбуллар айтди, денгизлар айтди. Мен улгуролмадим! Фақат... фақатгина ажодларим утган йулларда сенинг учмас изларингни кўрдим. Чўгли сузларинг, утлуг байтларинг кузларимга сачради. Мен шу чўгли сузлардан илҳом олдим, утлуг байтлардан куй ясадим, муқаддас изларингни тавоф қила-қила куй-кушиқларимни Сен томон узатдим.

Сен уни қабул қилиб ол, Аёл!

Гулчехра ЖАМИЛОВА

Шамсия ТУРҒУН қизи (ХУДОЙНАЗАРОВА) — Сурхондарё вилояти, Олтинсой туманидаги Чеп қишлоғида туғилган. Шеърлари республика матбуотида эълон қилинган. «Ҳижрон водийси» номли илк тўплами чоп этилиш арафасида. ТошДДнинг журналистика қўлиётида сиртдан таҳсил олиш баробарида «Сурхон тоғи» вилоят рўзномасида адабий ходим бўлиб ишлайди.

Мен Сизга шундайин эҳсон ўлсайдим:
Жонингизга ботган тикон ўлсайдим.
Суяк-суягингиз кетса сирқираб,
«Жоним» деб келсангиз, бежон ўлсайдим...
Мушки анбарлардан толса руҳингиз,
Изтироб райҳонин ҳидлатиб кетсам.
Исмим «Оҳ» бўлса-ю, ёдим «Уҳ»ингиз,
Сизни абад-абад Мен ғамбод этсам...
Армон бўлиб чўксам қароғингизга,
Надомат ийдирса қошларингизни.
Аччиқ шабнам бўлсам ёноғингизга,
Ғам бўлиб оқартсам сочларингизни.
...Озорларим етса, озор есангиз,
Озорсиз дунёдан кетсангиз дайдиб.
Ўқдайин қадалиб юрагингизга,
Кўксингиздан қон бўп сизиб турсайдим...
Мен Сизга шундайин эҳсон ўлсайдим...

Минг йилки, Ошиқлар олма отади,
Минг йилки, олмадай отилар юрак.
Минг йилки, муҳаббат савдоларида
Бепул ва беминнат сотилар юрак.
Минг йил... Юрагимни олмадай юлиб,
Кўнглинг кўчасига қаратиб отдим.
Сўнгра Атиргулнинг қатига кириб,
Сукут тўшагида жим ухлаб ётдим.
Минг йил... «Қанисан?» деб сўрмадинг

бирров

Мен узоқ ухладим туш кўриб сени.
Уйғондим, дафъатан... билмам,ким, биров,
Кўлингдан олмани об кўйган куни.
...Атонинг Ҳавога изҳори — олма, —
Ойсифат оқшомнинг моҳир тилчиси.
У—Кўнгли достони битилган нома,
У—Кўнгли кентининг қутлуг элчиси.
О, минг йил! Боримда бардош қолмади,
О, минг йил! Жонимга тилайман тўзим.
Ато ато этган мерос олмани
Сен бугун кимларга отдинг,

Елғизим?..

МУАЗЗАМ БИР МИНОР
БҲНЁД ЭТАРМАН

О, мени ҳайдама, Изтироб шаҳри,
Кетсам, муҳаббатнинг келадир қаҳри.
Ахир яшолмайман ўзга юртларда,
Либосим Соғинчдир, озиғим-заққум.
О, мени ҳайдама, Изтироб шаҳри,
Тушун, бол татишини билмайди кўнглим.
Туйгуларим оғриб, юрагим оғриб,
Сендан сўраётган сўровим мунгли.
О, мени ҳайдама, Изтироб шаҳри,
Қизғанма хароба гўшаларингни.
Май каби сирқориб аламлар наҳрин,
Сармаст кезадирман кўчаларингни.
О, мени ҳайдама, Изтироб шаҳри,
Сени ғамим билан обод этармен.
Дунё етти ухлаб тушда кўрмаган
Муаззам бир минор бунёд этармен,
Оҳимдин...
О, мени ҳайдама, Изтироб шаҳри,
Кетмасмен, бошимда битта дор турур,
Шу дорнинг остида ўлмоқ истарам,
Шу дорнинг ортида Ёр турур...

Йирик фирманинг раҳбари Энрико Рокко кабинетига кириб бекиниб олган. У ишқ балосига гирифтор, муҳаббат одовида қоврилиб адоийтамом буладиган ҳолатда. Йўқ, энди севгисини изҳор этмас булмайди. Утириб ҳозирок мактуб ёзди, гурурини, шарму ҳаёни бир четга йиғиштириб, муҳаббатини изҳор этади — бошқа йул йўқ.

«Муҳтарама хоним, — деб ёза бошлади у ва шу лаҳза миясига бу сузларни яқин-орада У ўқийди, уз кузлари билан ўқийди, деган фикр келиб, юраги тез уриб кетди. — Суюкли Орнелла, менинг жоним, кузларимнинг қароғи, юрагимни уртаган олов, тунги фариштам, шодлигим, гулим, севгилим менинг...»

Хонага котиба Эрмете кирди.

— Кечирасиз, жаноб Рокко, қабулхонада сизни бир нотаниш жаноб кутаётир. Ҳа, исм... — котиба қўлидаги таширфномага қараб олди, — шарифи Манфредини.

— Манфредини? Танимас эканман!

— Назаримда, жаноб Рокко, у тикучи. Улчаб олгани келгандир...

— Э-э... Манфредини, эслапман. Айт, эртага келсин.

— Узлари чақиртирганди, деярли. — Тугри, — деди у чуқур хурсиниб. — Майли, кирсин, бироқ бош қашишга вақт йўқлигини билдириб қўй.

Тикувчи Манфредини қўлида қарийб тайёр костюм билан кириб келди. Бир дақиқада Рокко костюмни кийиб-ечди, тикувчи чаққон белгилаб олди.

— Хафа булмайсиз, иш тигиз. Хайр, Манфредини.

Тикувчи чиқиб кетди, Рокко енгил нафас олиб, столга утирди-да, ёза бошлади:

«О, фариштам, сен ҳозир қайлардасан? Нима билан машғулсан? Сенга ишқ-муҳаббатим шу қадар кучлики, қайда юрма, юрагим сен билан»

«Ғалати-я, — деб уйлади у ҳаёлида, тез-тез ёзаркан, — кап-катта одам, ёши ўттиздан ошган, узини тутиб олган булсаю, лаб-дурустдан утириб олиб ишқий мактуб ёзса? Бу жинниликнинг узгираси-ку».

Туйқусдан телефон жиринглади. Энриконинг баданига совуқ арранинг ўткир тишлари ботгандай бўлди. Ночор ютиниб, қаҳр билан телефон трубкасини олди.

— Эшитаман.

— Яхшимисиз, — нотаниш аёлнинг майин товуши эшитилди. — Овозингиздан асабий қуринасиз. Ҳарқалай, бевақт сим қоқдим шекилли?

— Ким гапираяпти? — суради Рокко.

— Унга бугун бир гап булган қуринади. Алло, эшитаяпсизми...

— Гапираятган ким?

— Шошманг, мен ҳозир...

Рокко трубкани «қарс» эткизиб ташлади-да, рўчани қўлга олди.

«Севгилим, — ёза бошлади у, — кучани туман қоплаган, йуллар лойбалчик, бензин, куйинди ҳиди, бироқ, менга ишонгин, шу тумандан ҳам сени рашк қилаяпман, ҳозирок шу ту...»

Яна телефон жиринглади. Энрико ток ургандай сакраб тушди.

— Алло!

— Кулоқ сол, Энрико, — шивирлаб гапирди уша овоз. — Мен сен билан учрашай деб атай келсам, сен...

Энрико мушт сгандай гандираклаб кетди. Франканинг овози, холаваччаси, узун бўйли, келишган қиз. Анчадан бери уни айлантиради. Умуман, хотин зоти ҳавойи, олди-қочди ҳавасларга уч булади-да. Энрико ҳозир ҳеч нарсага чалғимай, нима булса-да, мактубни охирига етказишга қарор қилди.

У хат устига эгилиб, ҳаёлан Унинг ҳаётига киргандай, у билан яқдилдай ҳис этди узини. «Балки, — уйлади Энрико, — У хатни охиригача ўқиб чиқар, кейин жилмаяди, буклаб сумкачасига солади, изҳори дил битилган шу бир-варақ қоғоз унинг бежирим бўюмчалари орасида, лаб бўягичи, попукли дастрүмолчаси билан бир жойда туради ва Унга учрашувимизни эслатиб туради...»

— Энрико, эшитаяпсизми, мен ол-

ганларни қўрмаганга олиб утди-да, кабинетига биқиниб олди. Агар хатни тез жунатса, Орнеллага кечкурун бориб этади. Котибасидан бериб юборса-чи? Йўқ, бундай нозик ишга котибани аралаштириб булмайди, узи олиб боргани маъқул.

«...бат шу қадар кучли ва учқурки, ҳар қандай масофани бир қадам қилади. Унга тусиқ писанд эмас, хи»

Телефон жиринглади.

Рўчани қўлидан қўймай, Энрико чап қўли билан трубкани қутарди. — Алло!

— Сиз билан жаноби олийлари Таккининг котиблари гаплашаётир.

— Кулоғим сизда.

— Мен савдо шартномаси масаласида.

Ошиқи беқарор Рокко утирган жойида михдай қотди. Жуда катта савдо ҳақида гап бораётган эди, суҳбат роса йиғирма дақиқа давом этди.

Дино БУССАТИ,
Италия

Ҳажвий ҳикоя

«...той деворидан ҳам учиб утишга тайёр. Оҳ, менинг...»

Эшикда яна котиба қуринди, Энрико қаҳр билан унга бақирди:

— Ҳеч кимни қабул қилмайман, тушундингми, йўқми?

— Моли...

— Ҳеч кимни, тушунарлими, ҳеч кимни! — қичқирди у.

— Молия инспекторини узингиз чақирган экансиз.

Шурлик Рокко чорасиз қолди. Инспекторни қабул қилмай иложи қанча, бўли-шудидан айрилиб қолишни истамайди-ку, ахир. У молиячини қабул қилди.

Соат бирдан ўттиз беш дақиқа утди. Бир соатдан бери қабулхонада холаваччаси Франка кутаётир. Женевадан атай келган инженер Штолс, ҳар куни укол қилгани келадиган ҳамшира — улар ҳам қабулхонада.

«...маликаи дилоромим Орнелла! — дея ёзди у бўронда қолган денгизчидай жон аччиғида.

Телефон жиринглади.

— Сизни Савдо вазирлигидан сурашаяпти.

«...тенгсизмалагим Орнелла! Истардимки, сизни қан...»

Котиба юқоридан одам келга-

нини маълум қилди.

«...чалар севишимни бил...»

Телефон жиринглади.

— Сиз билан Жаноби олийларининг шахсий котиблари архиепископ гаплашаётир...

«...сангиз эди...» — дармони қуриган Энрико зурга шу сузларни ёзар-ёмас яна телефон жиринглади.

— Суд раиси сиз билан гаплашаётир.

— Алло, алло!

— Мен Олий кенгаш аъзоси Кормораноман.

— Эшитаман.

— Жаноб олийларининг адъютанти...

— Кулоғим сизда. Ҳа-ҳа, раҳмат сизга, жаноби олийлари, тузукмилар, ҳа-ҳа, гоётда бахтиёрман... Албатта, жаноб генерал, ҳозирок чора қўраман.

— Алло, алло! Гап булиши мумкин эмас, жаноб адъютант. Жаноби олийларига садоқатимиз чеку чегарасиз... сузсиз булади, ҳўп-ҳўп.

— Марҳамат, жаноб. Кириш, келиш, утириш. Оромқурсига, оромқурсига утирсинлар, қўлайроқ жойлашиб олинг. Қутилмаганда зап келдингизда, гоётда бахтиёрман. Ҳой, қаҳва келтиринлар...

Энриконинг бошида айланган бу туфон қанча давом этди? Неча соат, неча кун, неча ой, йил?

Ниҳоят, қош қорайганда Энрико ёлғиз узи қолди. Кетиш олдиан столни тартибга солди. Уюлиб ётган ҳар хил ҳужжатлар орасида қўлда ёзилган бир варақ қоғозга қўзи тушди. Узининг дастхатини таниди-я! Қизиқиб, нима ёзилганини билмоқчи бўлиб, мактубни охиригача ўқиб чиқди.

«Шу-ям гап бўлди-ю, аҳмоқликни қара! Қачон ёзган эканман бунни? — узилан-узи суради, хотирлашга уриниб. Ҳайрон ва паришон бўлиб, сийраклашиб қолган сочини силади. — Бундай булмагур гапларни ёзганимга ҳеч ишонгим келмайди? Орнелласи ким экан?»

Аҳмад ОТАБОЙ таржумаси

— Байрамда опаларингга иш қилдирма, эмиш. Майли, биз кичкина одам: сизир ҳам соғаверамиз, ҳовлиям сулураверамиз...

Болалик чоғларида Момонинг унга сўйлаб берган маталлари мунгли қушиқ янглиг ҳамон қулоқлари остида садо беради. Уларда ҳамиша эзгулик разолат устидан тантана қилади. Момонинг маталлари — эзгулик ва ҳақиқат шаънига битилган қасида.

Қаҳратон қишнинг аёзди оқшомлари унинг мурғак хотирасига ўрнашиб қолган. Ташқарида совуқ, изгирин изиллаган қоронги тунларда у иссиққина сандалга тикилганча, Момонинг эртақларига қулоқ тутган.

Момонинг эртақлари жажжи юрагига ажабтовур туйғуларни мангу жойлаб қўйган! У ана шу ҳиссиётлар оғушида келажақ сари талшина-талшина вояга етиб боради. Улғайгани сари фикрлари ҳам тиниқлашиб, гудаклик фаслида сирли жилваси ила узига ром этган куп ҳодисотларнинг моҳияти ойдинлаша боради. Ғуе улар аввалги фусункорлигини йўқота бошлайди. Шундай чоғларда у Момонинг эртақларини едга олади. Ажабки, ешликдан хотира бўлиб қолган қадрлон ҳиссиётлар уни яна уз оғушига олади.

Сандалнинг устида липиллаб ёнаётган чироқ уйни хира ёритиб туради. Момо қалоқ қўллари билан бир маромда урчуқ ешганча, янги маталини айтиб тутатади. Ишқ оташида ут-олов бўлиб енган йигит уз севгилиси васлига етиш учун у қўйган шарт—минг йиллар оша кукка найза санчиб турган улкан тоғни қупориб, сувсиз ерларга оби ҳаёт келтиради. Қақрабётган биебонлар бўстонга айланади. Одамлар ўзларига бахт-саодат келтирган икки ешнинг муҳаббатини қушиқ ва достонларда тараннум этадилар.

— Мана шунақа, улим, — дея Момо эртагини хулосалайди. — Бу дунёда ҳамма нарса ут-кинчи, аммо эзгуликнинг умри боқий бўлади. Айтишларича, паҳлавон йигит сув олиб чиққан жойлар ҳамон обод эмиш. У ерларда дунёдаги энг ширин узум-олмалар, қовун-тарвузлар йилнинг тўрт фаслида ҳам гарқ пишиб етармиш. Ундан бир бор татиб қўрган киши умрбод бахтли булар эмиш.

— Нима учун ўша мевалар жуда ширин бўлади, Момо? — дея сурайди болакай.

— Чунки улар паҳлавон йигит экиб кетган эзгулик меваларида бино бўлганда. Эзгулик мевасининг таъми эса дунёдаги барча неъматлардан ҳам тотли бўлади, болам.

У узича Момо гапларининг маъзини қақади. Мурғак тасаввурда «эзгулик» дея аталмиш сирли маъво ўзи сари чорлаётгандек туюлади. Куз унгида унинг қуёшдек порлаб, оламни мунаввар этган суврати намоён бўлади. Кунлида эса янги истак-хоҳишлар жўп уради.

— Момо, — дейди қатъий ишонч билан, — катта бўлсам, ўша ерларга бориб, паҳлавон йигит устирган меваларнинг уруғидан олиб келиб, узимизнинг қишлоғимизга ҳам екаман.

Момо унга меҳр билан қарайди.

— Илоийм, ниятинга етгин, болажоним, — дейди хурсандчилик билан. — Насиб этса, меваларни пишгач, уларни одамларга улашиб чиқамиз. Ундан татиб қўрганларнинг ҳаммалари бахтли бўлишди. Кейин улар доимо сени алқаб юришди.

— Менинг меваларимни егач, Қосимали ака билан Бибихол холам иккала

си ҳам фарзандли бўлишди-я, момо, — дейди у болаларча бегубор оҳангда. Момо дафъатан унга ажабланиб тикилади. Болакай кампирнинг қароқларидан мунчоқдек-мунчоқдек еш тўкилатганини пайқаб қолади. Момо урчугини ерга қўйиб, энгашиб, унинг пенюнасида улади.

— Ширингина тилларингдан айланай сенинг, — дейди эркалаб. — Илоийм, ниятинга фаришталар овмин, десин. Шу бечоралар ҳам тезроқ уз болаларини бағрига босиб устиришсин. Гудакнинг дуосини худо ҳам эшитади, дейдилар...

— Момо, — дейди у эртаси кун кечкурун, яна сандалга жойлашиб олгач, — бутун ҳам эзгулик ва яхшилик ҳақида эртақ айтиб беринг.

Меҳрибон, мушфиқ Момо унинг ўтинчларини сира рад этмайди. Бироз ҳаёлга толиб, урчугини айлантиради-да, маталини бошлайди.

Ҳалоллик ва эзгулик Бахт келтиради

шундай пайтда пойлаб юрган Потма кампир ниҳоят, ниятини амалга ошириш учун қулай фурсат келганини пайқабди. Уйдан бир дастурхон нон олиб, талончилар келатган томон жўнабди.

Потма кампир қишлоқнинг чеккасида етгач, чанг-тузон қўтариб, бир гала отлиқлар қирнинг ортидан чиқиб келишибди. Мумайгина улжа илинжида мисоли қанот бוגлаб учиб келатган бу суворийлар қутилмаган воқеадан бошлари тангиб, тўхтаб қолишибди. Уларнинг олдида эса қўзлари чақчайган, лаблари дурдайган, қовоқлари сузма халтадай осилган, боши хумдай, тишлари сўйлоқ тўда бошиси тураркан.

Потма кампир пайтдан фойдаланиб, дастурхон тула нон билан уларга пешвоз чиқибди.

— Қишлоғимизга ҳуш келибсизлар, болаларим, — дебди у. — Бизда одат шунақа, келган меҳмонни энг аввало муқаддас неъмат бўлмиш нон билан қўтиб оламиз. Сизлар ҳам бизнинг азиз меҳмонимиз бўлинглар.

Тўдабоши уйланиб қолибди. Бу кампир жўла уддабурон экан, дея ҳасидан утказибди у, олдимга нонни рўпара қилди. Энди бу қишлоқни таласам, нонқурлик қилган будаман. Ноннинг ўволи эса ёмон. У бир қарорга келибди-да, отидан тушиб, кампирнинг қўлидаги дастурхондан бир чимдим нон ушатиб ебди. Сўнг унга меҳмоннавозлиги учун раҳмат айтиб, ортита қайтиб кетибди. Шу-шу, талончилар қишлоғимизга бошқа доримабди. Ҳатто, чинми-утирикми, мана шу воқеа сабаб бўлиб, улар ўзларининг номаъқул ишларилан буткул воз кечишиб, қолган умрларини ҳалол меҳнат билан ўтказишганмиш.

Шундан бери орадан куп замонлар ўтган, бу ёруғ дунёда одамлар келиб-кетипаверган. Уларнинг қўллари шунчаки яшаб, ўзларидан ҳеч бир аризулик хотира қолдиролмаганлар. Лекин одамлар ҳали-ҳамон Потма кампирни эслаб юришади. Баъзилар эса янги туғилган қизларига яхши ният билан Потма деб исм қўйишади.

Эҳ, бу эртақлар... Момонинг қукайдан зилол бўлоқ янглиг қайнаб чиққан ул маталар мурғак руҳият чаманида гунчалаб келатган мусаффо туйғулар чанқоғини қондирган!

Гарчи еши улғайиб, ақли тулишган бўлса-да, у ҳамон ушал сурурли дамларни кўмсайди. Бутун у Момонинг эртақлари билан бу дуненинг ишлари ўртасида ажаб боғлиқлик борлигини кайф қилди. Илоийм, маталардагидек, бу ёруғ оламда ҳам ҳамиша яхшилик ва ёмонлик, эзгулик ва ёвузлик, ҳалоллик ва нопоқлик каби бир-бирига зид тушунчалар енама-ён, ўзаро қуралиб яшайди. Лекин шак келтириб бўлмайдиган буюк ҳақиқат шуки, бу қурашларда мудом адолат тантана қилади. Аслида, ҳаётнинг ўзи адолат мезонлари асосида бино бўлгандир. Зотан, худди Момонинг эртақларидаги каби ҳаётда ҳам ҳамиша ҲАЛОЛЛИК ВА ЭЗГУЛИК ҲАҚАТ БАХТ КЕЛТИРАДИ!

Ғафур ШЕРМУҲАММАД

«ҲАҚИҚИЙ ШАРҚОНА ЛАЗЗАТ»

Ер шарни аҳолисининг 60 фоизга яқини сигарета чекади. Жумладан, Россияда эркаларнинг 58 фоизи, аёлларнинг эса 12 фоизи сигарета билан «дуст тутинган». Аёллар орасида кашандалик айнқиқса Испанияда кенг тарқалган. Бу ерда Момо ҳаво жинсдошларининг 30 фоизи сигарета чекади.

Усмир-ешлар ўртасида кашандаликда хитойликларнинг олдида тушадигани йўқ. Бу ерда ҳар икки усмирнинг бири тутатади. Француз ешларининг ҳар бештасидан бири, Москвада эса ўқувчи болаларнинг 28,3 фоизи ва қизларнинг 9,8 фоизи чекади. Япон ешлари эса купроқ соғлиқни сақлаш вазирлигининг огоҳлантиришига қулоқ тутадилар. Бу ерда бор-йўғи ҳар юз усмирнинг бири чекади, холос.

Тиббиёт ходимлари орасида чекувчилар, айниқса, купчиликни ташкил этади. Америка Қўшма Штатларида ҳар ўн духирнинг бири оқ халатнинг чўнтағида сигарета олиб юради. Хитойлик ва грециялик врачларнинг эса тенг ярми никотинга «ошна».

Фанда «психоаналитиканинг отаси» деб тан олинган Зигмунд Фрейд ҳар кун илтирма дона сигара чеккан ва... юраги санчиб туришидан шикоят қилган.

Чекишни ташлашни истовчиларга мулжалланган «Никоретте» сақичи Швейция ҳарбий денгиз флотининг махсус буюртмасига биноан яратилган бўлиб, чекиш қатъиян таъқиқланган сув ости кемаларида матросларга ана шу сақич тарқатилган. Ҳар бир сақич таркибида икки миллиграмм никотин бўлиб, бу икки дона «Camel» сигаретасига тенгдир. Ғарб мамлакатларида йилига 115 миллион долларга «Никоретте» сотилади.

Тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналар орасида энг йирик «акула» ҳисобланган «Филип Моррис» фирмаси йилига ўртача 750 миллиард донадан зийдрок сигарета сотади. Шунинг 70 фоиздан купроғи четга экспорт қилинади.

Ҳар йили америкаликлар нақ 45 миллиард долларни «тутатиб юборишади». Шунинг учун АКШда чекишга—кашандаликка қарши кескин қураш олиб борилмоқда.

Сингапурда таъқиқланган жойларда чекишдан олдин ҳамёни кенроқ очиб қўйишга тўғри келади. Сабаби, бунинг учун 300 долларгача жарима солишлари мумкин.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

МОМОНИНГ

МАТАЛАРИ

— Мен ҳозир сенга айтиб берадиган воқеа узоқ вақтлар бурун узимизнинг қишлоғимизда юз берган, — дейди ҳаёлга чўмиб. — У пайтлар замона зурниқи бўлиб, шароит нотинч экан. Қаерлардан тўсатдан бостириб келадиган қурол-яроғли талончилар қишлоғимизни бот-бот ғорат қилиб кетишаркан. Улар шунчалик ноинсоф эканларки, одамларнинг мол-қўйларига ҳам қаноат қилмай, ҳатто уйларидаги қўлга илинадиган буюмларини ҳам тортиб олишаркан.

Қишлоқ аҳли эса чорасизликдан нима қилишни билмай, роса бошлари қотибди. Қишлоқнинг бир чеккасидаги ғарибгина кулбада Потма исмли кампир елғиз ўзи яшар экан. Айтишларича, унинг еши саксонлардан ошган бўлса-да, лекин ўзи жуда тетик, келбатли, жангари бир кампир экан. Одамлар ундан хайиқиб, ҳурмат қилишган. Хуллас, ўша Потма кампир қўнлардан бирида эл қайвониларини бир жойга тўплаб, боқинчилардан халос бўлишнинг чорасини тошганини айтибди-да, қишлоқнинг чор тарафига ёш-ялангдан хабарчилар қўйишни буюрибди. Мабодро, узокдан талончилар кузга чалинса, дарҳол бу тўғрида узига хабар қилишларини тайинлабди.

Бир кун икки тўш чоғида хабарчилар кампирниқига ҳаллослаб келишибди. Уларнинг айтишларича, кун ботар тарафдан бир гала суворийлар от чоптириб келишадиган эмиш. Анчадан бери

**Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилиги
марказининг «Касб маънавияти»
ўқув бўлими қуйидаги курслар**

**бўйича
қабул эълон қилади:**

3 ойлик курсларга

1. Компютер асосида бухгалтерлик ҳисоботи;
2. Компютер асосида инглиз тили;
3. Кенг профилда бичиш-тикиш.

2 ойлик курсларга

1. Замонавий бухгалтерлик ҳисоботи;
2. Инглиз тили;
3. Компютер бўйича мутахассислик.

Манзил: Камол Отатурк кўчаси, 24-уй, 5, 23-хона
(одинги «Билимлар уйи»)

Маълумот учун телефон: 56-47-78.

Ўқидингизми?

«ФУТБОЛ - ҚУВОНЧИМ, ДАРДИМ, ФАХРИМ»

Ешлгилда футбол ўйнамаган, футболчи бўлишни орзу қилмаган йигит киши топилмас керак. Биз ҳам кечқурунлари уй юмушларини саранжомлаб қишлоғимиздаги чоғроққина майдончага ошиқардик.

Хужумда Пеле, Блохин, дарвозада Дасаев ва Чанов бўлиб майдонга тушардик. Туп кузга қуринмай қолгунча терлаб-пишиб орқасидан югурардик. Баъзан болалар қулайиб кетса, учта командага бўлиниб, ютказган команда ўрнига учинчиси майдонга тушарди. Ана шундай ҳолларда томошабин команда таркибид бўлсак, узимизча Ахбор Имомхужасев овозига тақлид қилиб уйинни шарҳлардик. У кунларнинг шуқуҳи ўзгача эди. Лекин... Лекин кўпчилигимизда футболга бўлган ҳавас ва қизиқиш худди аёна шу — Ахбор Имомхужасевнинг ширали овози орқали ўйғонган бўлса не ажаб...

А. Имомхужасев Ўзбекистонда футболнинг ривожланишига ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшди ва қўшмоқда. Айниқса, у киши ўз умрини футболсиз тасаввур қилолмайди, десак муболага бўлмас.

Эҳтимол шу сабабдан ҳам яқинда «Шарқ» нашриёт-матбаа концернида чоп этилган китобини «Футбол қувончим, дардим, фахрим» деб атагандир.

Китобни ўқиш жараёнида куз унги мида қизиқарли футбол учрашувлари намоён бўлади. Биз билмаган, эшитмаган воқеалар, машҳур футболчилар ва мураббийлар ҳаётида содир бўлган қизиқарли ҳодисалар ҳикоя қилинади. Айниқса «Пахтакор-79» ҳақидаги хотираларни ўқиб қузингиз ёнланади. Негаки, бу китобда уйдирмаю, тўқималар йўқ. Ҳаммаси ҳаётдан олинган. Китобни ўқиб бунга ўзингиз ҳам ишонч ҳосил қиласиз.

Азиз онажонимиз Рашида ТУРАХЎЖАЕВА!

Муборак 45 ешингиз кутлуг бўлсин. Ҳамда сизни, синглим Назирани, опам Нилуфарни 8 Март байрами билан табриклаймиз.

Зухриддин, Муҳиддин, Зайниддин ва отамиз Ҳусниддин.

**Ҳурматли онажонимиз, оиламиз бекаси
Мавсудахон ҒУЛОМОВА!**

Сизни 8 Март — аёллар байрами ва 9 март кунни муборак 56 ешингиз билан чин қалбимиздан табриклаймиз. Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатликни Оллоҳдан тилаб қоламиз. Фарзандларингиз бахтига соғ бўлинг.

Фарзандларингиз ва умр йўлдошингиз.

Азиз ва муқаддас онажонимиз Тамара ХОЛОВА!

8 Март — баҳор айемингиз муборак. Тилагимиз: баҳор фаслидек яшнаб юринг, бахт-саодат ҳамиша ҳамроҳингиз бўлсин.

Ўғилларингиз Отабек, Жамшид, Алишер.

Азизим САИДКАМОЛ ака!

Сизни 6 март — 27 баҳорингиз билан чин қалбимиздан табриклаймиз.

Сизга боқий умр, мустаҳкам саломатлик, бахтли оилавий ҳаёт тилаймиз.

Ҳурмат билан دادангиз, опаларингиз ва умр йўлдошингиз МУҲАЙЁХОН.

**Ҳурматли синфдошим
САОДАТХОН!**

Сени 8 Март — Халқаро хотин-қизлар кунни билан чин юракдан муборакбод этаман. Сенига узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб қоламан. Юзингдан табассум, лабингдан кулгу аримасин деб,

синфдошингиз Шокарим ШОКАБИРОВ

Ҳурматли дўстимиз Шавкат ТУРДИЕВ!

Сизни 25 ёшга тулишингиз билан самимий кутлаймиз. Сизга узоқ-умр, бахт-саодат тилаб

дўстларингиз Жўрабек, Ўткир

Дадажонимиз МУРОД ака!

Биз сизни тугилган кунингиз билан табриклаймиз. Барча яхши ниятлар сизга ёр бўлсин.

Турмуш ўртоғингиз Холида, фарзандларингиз Саида, Абдулла.

Ҳурматли онажонимиз Очилтош МАРТОВА!

Сизни 8 Март — тугилган кунингиз билан табриклаймиз. Биз фарзандларингиз бахтига соғ-саломат бўлинг. Оллоҳ сизга узоқ умр ато этсин деб,

оила аъзоларингиз номидан неварангиз Сарваржон

**Ҳурматли хонқалик
БАХТИЁР ака!**

Таваллуд айемингиз муборак! Шу билан бир қаторда келинимиз **РОҲАТОЙ**, сизни ҳам 20 баҳорингиз билан кутлаймиз. Сизларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб,

тошкентлик СУЛТОНОВлар оиласи.

**Ўзбекистон
Республикаси ИИБ**

**Академияси тингловчиси
Чори НОРМУМИНОВни**

таваллуд кунни билан муборакбод этаман.

Ақбар

**Дилбандимиз
МУМТОЗЖОН!**

Тугилган кунингиз билан табриклаб, узоқ умр куришингни Оллоҳдан сураймиз. Барча орзу-умидларингиз ушалишини умид қилиб

отанг Эркинжон, отанг Мавлудахон.

Азизим БЕКПОШША!

Сизни 8 Март — Хотин-қизлар кунни билан

муборакбод этаман.

Келажакда етук шифокор бўлиб етишишингизга тилакдошман.

Дўстингиз Ақбар.

ФЕРУЗАХОН!

Баҳор айеминг билан табриклайман. Бизнинг бахтимизга доимо соғ бўлиб, гулддек очилиб юргин.

Умр йўлдошинг Отабек.

Оламда гап кўп

ХОТИН ЖАФО
ДЕГАНЛАР

Оксфорд шахрида истиқомат қилувчи Майкл Бентермен кечаси гумбуллатиб хуррак тортавергач, хотини безор бўлди ва ажралишмоқчилигини айтди. Хотинини жондан ортиқ севадиган Майкл эса бу «дарди»ни жарроҳлик йўли билан даволатишини айтиб, уни олиб қолди. Дўхтирлар қон босими юқорилиги ва вазнининг оғирлиги (117 килограмм) учун уни операцияга ётмасликка ундашди. У рози бўлмади. Операция яхши ўтди, лекин икки кундан кейин Майкл инфарктдан вафот этди.

БўСА УМРНИ ҚИСКАРТИРАМИШ...

Ҳеч қизиққанмисиз: бусани ким уйлаб топдйкин?

«Қво» номли француз журналининг ёзишича, одамлар тош асридан бошлаб упишишни одат қилишган. Мутахассисларнинг фикрича, неандерталлар (қадимги ва урта палеолит даврида яшаган одамлар) қабилаларининг лабига, юзига лаб босиб, организмнинг тузга булган эҳтиёжини қондиришган. Шу зайлда буса пайдо булган.

Бу ҳақда бошқача қарашлар ҳам йўқ эмас. Эрамиздан олдин ота-она боласига худди айрим жонзотларга ўхшаб оғзида овқат тутган. Ва ниҳоят учинчи бир тахминда буса севишганларнинг бир-бирининг дидини синондан ўтказиш эҳ-

Ажабо!

тиёжидан туғилган дейилади.

Тадқиқотчиларнинг фикрича, лабга лаб босилганда одам шеригига узидан 9 мг сув, 0,18 мг органик бирикмалар, 0,7 мг ёғ ва энг даҳшатлиси 250 хил турлича бактериялар ўтказаркан. Қизиги шундаки, шўрлик эркаклар турмуши давомидида 8-12 кггача лаб бўёғини истеъмол қиларкан.

«Қво» журнали яна бир антиқа маълумотни берган. Унга қура, қучли эҳтирос билан бир маротаба упишиш умрни 3 дақиқага қисқартираркан. Мингта шунанга буса эса 3 кунлик умрнинг қушандаси эмиш.

Тушқунликка берилманг, муҳтарам севишганлар. Ахир, муҳаббатда ниманидир қурбон бериш керак-ку...

Алижон САФАРОВ тайёрлади

Бўш вақтингизда

БОШҚОТИРМА

Энига. 1. Йил фасли. 3. Голландияликларнинг «онаси». 5. Душманни енгитиш, улдириш. 6. Отиш учун мулжалга олинган нарса. 8. Ҳинд бадийи филми. 10. Сарф-ҳаражат. 12. Геометрик шакл. 14. Гузал, чиройли, хушрўй. 15. Муқимийнинг ҳажвий асари. 16. «Маҳабхорат» достони қаҳрамони.

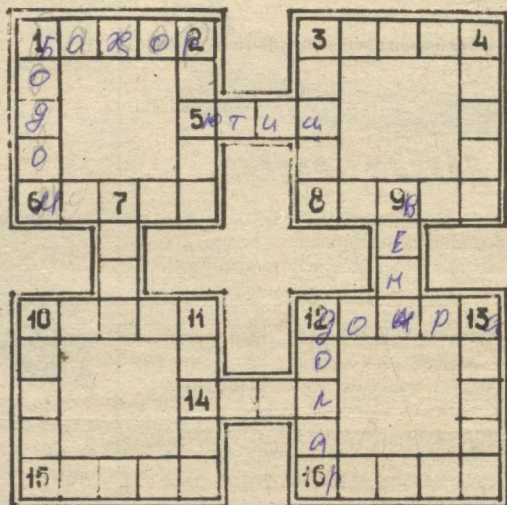
Бўйига. 1. Асл ватани Осиё бўлган, «донолар меваси» деб аталувчи мева. 2. Йирик насрий асар. 3. Эзулик, яхши иш. 4. Спорт тури. 7. Зур ҳавас, иштиёқ. 9. Европадаги пойтахт шаҳар. 10. Дуппи ва туннинг четига тикиладиган энсиз жияк. 11. Хорижий автомобил маркаси. 12. Европадаги бир қатор давлатларнинг пул бирлиги. 13. Транспорт воситасининг йўловчилар утирадиган хонаси.

Тузувчи: Дармон ИБРОҲИМОВ

Газетанинг 2-сониди эълон қилинган «Шоҳмат» бошқотирмасининг жавоблари: 1. Муҳиддинов. 2. Шатранж. 3. Суръат. 4. Фишер. 5. Пот. 6. Рух. 7. Чигорин. 8. Катак.

«Шоҳмат мен учун кураш ва спорт. У фан ва санъатнинг мужассам ифодаси ҳам». Гарри Каспаров.

Ушбу бошқотирмага тошкентлик Б. Турғунов, О. Азимов, П. Бердикулов, Х. Хусанов, Чиноздан Д. Шамсиева, З. Тўйчиева, Янгийўл туманидан Олимжон Ҳаким ўғли, қашқадарёлик О. Мусоев, Б. Мадаминов, андижонлик М. Жалолиддиновалар тўғри жавоб йўллашган. Биз уларга миннатдорчилик билдирамыз.

Тулки: — Агар қизингизни Бўри қассобнинг ўғлига берсангиз, пушаймон бўлмайсиз, айланай.

Сўнгги
УСТУНХОЛЛИВУДДАН
ХАБАРЛАР

Арнолд Шварценеггер машҳур «Бетмен» филмининг навбатдаги қисмида Мистер Холод родини ижро этгани учун «Уорнер Бразерс» студиясидан 25 миллион доллар гонорар олади. Арнолдининг иштирокидаги саҳналарни суратга олиш учун олти ҳафта старли бўлди. Шунингдек, у ўз қаҳрамони қиёфасидаги қўғирчоқлар сотувидан тушадиган, филмни кинотеатрларда намойиш этиш, видеокассеталарини сотишдан келадиган даромадга ҳам шерик. Умуман, дастлабки хомчуларга қараганда, Шварценеггернинг «Бетмен»дан оладиган даромади 80 миллион атрофида бўлар экан.

Холливуднинг ёш юлдузларидан ҳисобланмиш Лив Тайлер ўз прес-агенти Биби Бюэлли ишдан бўшатди. Бунга ҳайрон бўлмаса ҳам бўларди, агар Биби Ливнинг онаси эканини эътиборга олмаганда...

Машҳур кинорежиссёр, фантастик филмлар устаси Стивен Спилберг «Life» журнали томонидан тузилган «1996 йилнинг энг буюк кишилари» рўйхатида карвонбошилиқ қилмоқда. У «Apple Computer» фирмаси хужайини Стив Жонс, АКШ президенти Билл Клинтон, MTVнинг асосчиси Боб Питман, дунёга машҳур баскетболчи Майкл Жорданларни ортда қолдирди.

Холливуд юлдузларининг кекса авлоди вакили, 71 ёшли Пол Ньюмен турмуш ўртоғи Жоан хоним билан Вашингтон кучаларида сайр қилиб юрган эди, баҳоғат ёнидаги бир гузал киз югуриб келиб уни упиб олди ва «Мен болалик чоғимдаёқ филмларингизни қуриб, сизни севиб қолганман», деди. Қутилмаган ҳолдан шошиб қолган Пол унинг гапларини эшитмади. Қиз нима деганини хотинидан сураган эди, бундай вазиятларнинг қўп бор гувоҳи булган Жоан хоним кулимсираб деди: «Қизинанинг айтишича, унинг бувиси мактаб ёнидаёқ сени севиб қолган экан».

Ким Бессинжер хонимнинг номи кино муҳлисарида яхши таниш. У Холливуд филмлари учун одатдаги ҳол ҳисобланган яланғоч саҳналарда суратга тушмайди. Сабоби, эри Алекс Болдуин хотини Кимнинг одамлар қўз ўнгиди танасини қўз-қўз қилишини ёқтирмайди. Яқинда улар эмизикли қизлари Айлендди олиб ресторанга боришди. Бир пайт Айленд йиғлаб қолди. Ким уни эмизмоқчи эди, Алекс руҳсат бермади. «Сийнангта бегоналарнинг қўзи тушишини истайман», деди у. Қизгинасининг бутилиб йиғлаши ҳам уни принцидан қайтаролмади.

Муассисларимиз:

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХОТИН-КИЗЛАР
ҚУМИТАСИ, БОЛАЛАР
ЖАМҒАРМАСИ ВА
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН» ХАЛҚАРО
ХАЙРИЯ
ЖАМҒАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош хамийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
ушумаси» ассоциацияси

МАНЭПЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 33-28-20, 36-56-52, 34-86-91
Урол СОДИҚ
навбатчилиқ қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-0168 23837 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.